

PRIVREDNA KOMORA VOJVODINE

Odbor za privredni sistem, ekonomsku politiku, razvoj, istraživanje i prestrukturiranje

QG 710-10

**Aktuelna privredna kretanja u Vojvodini
u periodu I-VIII 2015. godine**

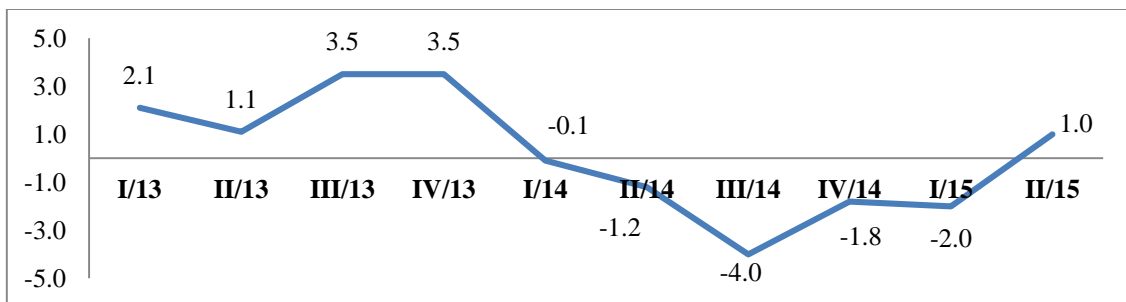

Novi Sad, oktobar, 2015. godine

Makroekonomski indikatori privređivanja

Tokom prvih osam meseci 2015. godine ključni indikatori privređivanja u Srbiji su poboljšani. Opadanje privredne aktivnosti izraženo krajem 2013. godine, trajalo je sve do trećeg meseca tekuće 2015. godine. U drugom kvartalu tekuće godine zabeležen je realni rast bruto dodate vrednosti (BDV) u sektoru građevinarstva od 12,6%, u sektoru industrijske proizvodnje i snabdevanja vodom i upravljanja otpadnim vodama od 7,6%, u sektoru trgovine, saobraćaja i skladištenja od 2,1%. Realno dubok pad bruto dodate vrednosti zabeležen je u sektoru poljoprivrede i to od 8,6% u prvom kvartalu i 9,4% u drugom kvartalu tekuće godine, u odnosu na nivo u istom periodu prethodne godine.

Graf.1. Kretanje stope BDP (u %)

Sa aspekta upotrebe bruto domaćeg proizvoda, realni pad je zabeležen kod agregata svih vidova potrošnje (izdatci za državnu potrošnju su manji za 2,9%, potrošnja domaćinstva, 1,4%, a za potrošnju neprofitnih institucija koje pružaju usluge domaćinstvima (NPID), za 2,3%). Rast upotrebe bruto domaćeg proizvoda ostvaren je u bruto investicije u osnovne fondove, 8,6%, kod izvoza robe i usluga, 8,7% i uvoza robe i usluga, 3,0%.

Rast *ukupne industrijske proizvodnje* u ovom periodu, od 6,9%, rezultat je poboljšanih uslova poslovanja na međunarodnom tržištu, započetih ekonomskih reformi koje obećavaju bolje uslove privređivanja, kao i odranije zadržani niski troškovi rada. Pored značajnijeg povećanja parađivačke industrije zabeležen je oporavak energetskog sektora, više kao rezultat niskog nivoa u istom periodu prethodne godine u vreme majskih poplava. Dobre okolnosti za rast privređivanja stekle su se povoljnijim uslovima trgovanja sa svetom a odnose se na pad cena nafte i gasa i cena osnovnih metala na međunarodnom tržištu. To je bio važan faktor rasta proizvodnje u petrohemijskom kompleksu i metaloprerađivačkoj industriji (MKS, prerada aluminijuma i bakra i dr). Bolji uslovi poslovanja uz niske troškove rada, opredelile su proizvođače cigareta iz EU da premeste u Srbiju deo proizvodnje, što je povećalo našu proizvodnju cigareta za blizu 90%.

Nešto usporeniji trend rasta beleži *industrijska proizvodnja vojvođanskog regiona*, po stopi od 2,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Značajno je istaći da i pored svih kolebanja na putu do rastućeg trenda, što obuhvata i reorganizaciju unutar energetskog sektora (teritorijalno izmeštanje na centralni nivo), mesečne stope kretanja industrijske proizvodnje regiona, sve do sedmog i osmog meseca su beležile rastući trend. Dubok pad energetskog sektora u vojvođanskom regionu, kao i negativni trendovi u poljoprivrednom sektoru, rezultirali su u ovom periodu sporiji ali još uvek pozitivan trend kretanja ukupne industrije regiona.

Međugodišnja stopa rasta prerađivačke industrije vojvođanskog regiona u prvih osam meseci tekuće godine je 2,8%, i održana je rastom prehrambene proizvodnje za 7,6%, duvanske proizvodnje za 67,2%, farmaceutske proizvodnje za 7,9% i proizvodnje mašina i opreme za 89,3%.

Tabela 1. Pregled makroekonomskih indikatora za R Srbiju i region Vojvodine

Osnovni makroekonomski pokazatelji	Region APV <u>VIII 2015.</u> VIII 2014.	R Srbija <u>VIII 2015.</u> VIII 2014.	Region APV <u>I-VIII 2015.</u> I-VIII 2014.	R Srbija <u>I-VIII 2015.</u> I-VIII 2014.
BDP	2013 : I kvart. 2,1%; II kvart. 1,1%; III kvart. 3,5%; IV kvart. 3,5%; 2014 : I kvart. - 0,1%; II kvart. -1,2%; III kvart. -4,0%; IV kvart. -1,8%; <u>2015: I kvart. - 2,0%; II kvart. 1,0%;</u>			
Industrijska proizvodnja	-1,0%	12,9%	2,5%	6,9%
-rudarstvo	-9,1%	14,6%	-7,2%	3,0%
-prerađivačka industrija	-0,7%	6,5%	2,8%	5,9%
od toga: prehramb. ind.	8,0%	11,0%	7,6%	5,7%
-snab.el.ener.gas. i klima.	-	43,3%	-32,4%	11,1%
Spoljnotrgovinska razm. u mil. USD			6.278,0	20.759,3
% promene			-15,3%	-12,5%
Izvoz u mil. USD			2.906,8	8.879,2
% promene			-12,9%	-11,0%
Uvoz u mil. USD			3.371,2	11.880,1
% promene			-17,2%	-13,5%
Spoljnotrgovinski deficit u mil. USD			-464,4	-3.000,8
% promene			-36,9%	-20,2%
Spoljnotrgovinska razm. u mil. EUR			5.630,9 (rast 3,8%)	18.627,6 (rast 7,2%)
Izvoz u mil. EUR			2.608,8 (rast 6,7%)	7.968,3 (rast 9,0%)
Uvoz u mil. EUR			3.022,1 (rast 1,4%)	10.659,3 (rast 5,9%)
Spoljnotrgovinski deficit u mil. EUR			-413,3 (pad 33,0 %)	-2.691,0 (pad 2,2%)
Promet robe na malo (stalne cene)	-4,0%	1,0%	1,9%	1,7%
Potrošačke cene		2,1%		1,4%
Zarada po zaposlenom - realno	-4,7%	-4,3%	-1,2%	-2,2%
Zarada po zaposlenom - nominalno	-2,4%	-2,3%	0,1%	-0,8%

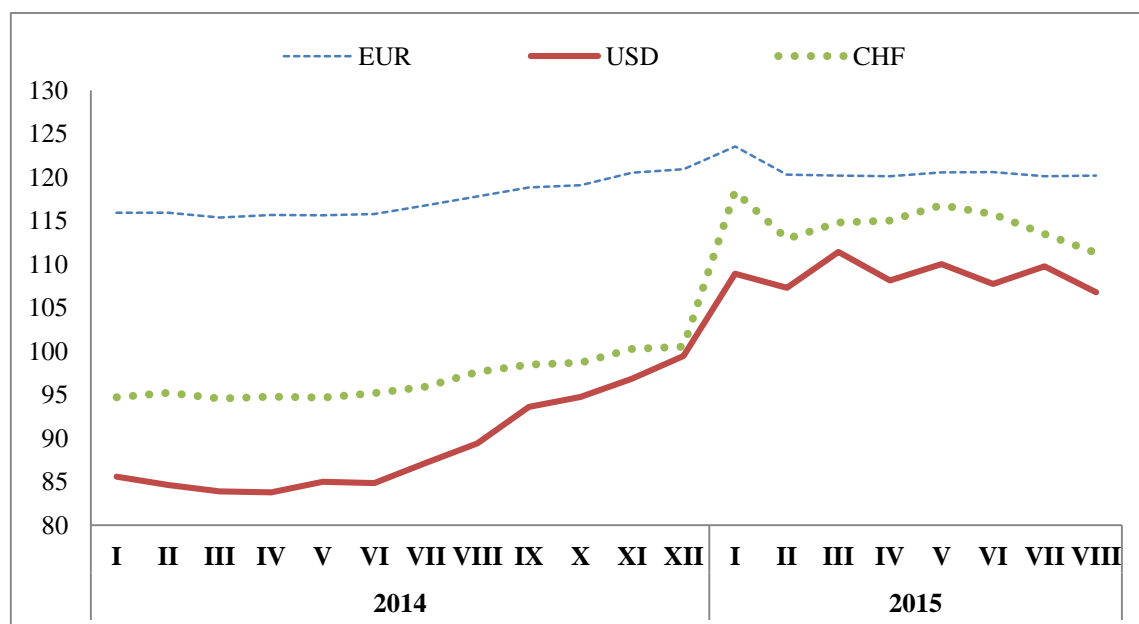
U prvih osam meseci tekuće godine, energetski sektor u vojvođanskom regionu je zabeležio dubok pad u delu snabdevanja električnom energijom i gasom (index 32,4%), kao i u delu vađenje nafte i gasa za 7,0%.

Sadašnji koncept rasta privrede podrazumeva da izvoz pored investicija bude glavni pokretač rasta u narednom periodu. Za rast izvoza ali i za podsticanje investicija u sektore orijentisane ka izvozu važno je da kurs dinara bude konkurentan, analogno, da utiče na povećanje konkurentnosti privrede i podsticanje njenog rasta.

Vrednost spoljnotrgovinske razmene R Srbije u ovom periodu, iznosi 20,8 mlrd.USD i manja je za 12,5% u odnosu na vrednost robne razmene u istom periodu prethodne godine. Vrednost izvoza iznosi 8,9 mlrd.USD i manja je za 11,0%, a vrednost uvoza je 11,9 mlrd.USD i manja je za 13,5% u odnosu na vrednost realizacije u istom periodu prethodne godine. Izraženo u evrima, vrednost izvoza (7,9 mlrd.evra) veća je za 9,0%, a vrednost uvoza (10,6 mlrd.evra) veća je za 5,9%.

Pad izvoza i uvoza, kao i ukupne spoljnotrgovinske razmene, izraženo u dolarima, rezultat je jačanja ove valute, kako u odnosu na dinar, tako i u odnosu na evro.

Graf.2. Kretanje deviznog kursa

Od ukupne spoljnotrgovinske razmene, vojvođanski privrednici su realizovali 30,0% robne razmene u iznosu od 6,2 mlrd. USD. Vrednost izvoza Regiona iznosi 2,9 mlrd. USD, a to je u odnosu na vrednost realizacije u istom periodu prethodne godine manje za 12,9%, dok je vrednost uvoza od 3,4 mlrd. USD manja za 17,2%.

Računato u evrima, vojvođanski privrednici su realizovali izvoz u vrednosti od 2,6 mlrd.evra što beleži rast od 6,7%, a vrednost uvoza od 3,0 mlrd.evra što je za 1,4% veće u odnosu na realizaciju u istom periodu prethodne godine.

Brži rast vrednosti izvoza od vrednosti uvoza, rezultiralo je smanjenjem deficita robne razmene na nivou spoljnotrgovinske razmene R Srbije za 20,2% , u iznosu od 3,0 mlrd. USD,

dok je kod robne razmene vojvođanskog regiona deficit manji za 36,9% i iznosi 464,4 mln.USD. Računato u evrima, ukupni deficit spoljnotrgovinske robne razmene R Srbije iznosi 2,7 mlrd. evra, a vojvođanskog regiona 413,3 mln.evra, što u odnosu na isti period prethodne godine čini smanjenje za 2,2%, odnosno za deficit robne razmene regiona, smanjenje od 33,0%.

Međugodišnja stopa kretanja potrošačkih cena roba i usluga u avgustu 2015. godine beleži rast od 2,1%, u odnosu na isti mesec prthodne godine, a u odnosu na prosečan nivo cena u prethodnoj godini beleži porast od 2,5%. U odnosu na prosečne cene u istom mesecu prethodne godine cene hrane su veće za 2,3%, cene stana, električne energije i gasa za 6,5% i usluge komunikacije za 4,5%. Kod ostalih značajnijih grupa robe i usluga primetan je pad cena. Ovakvo kretanje potrošačkih cena roba i usluga je uticalo da se inflacija zadrži ispod donje granice odstupanja.

Promet robe u trgovini na malo, prema avgustovskim pokazateljima RZS R Srbije, je zabeležio blag rast od 1,9% i u regionu Vojvodine pad od 4,0% u odnosu na isti mesec prethodne godine. Posmatrano za period prvih osam meseci tekuće godine, promet robe na malo u R Srbiju je veći za 1,7%, a u vojvođanskom regionu za 1,0% veći u odnosu na isti period prethodne godine, što je posledica nominalnog i realnog pada zarada i penzija.

Prema podacima NSZ R Srbije, na kraju avgusta meseca 2015.godine broj registrovanih nezaposlenih lica se smanjuje. U odnosu na isti mesec prethodne godine, na nivou R Srbije zabeleženo je smanjenje od 2,6%, a na nivou Vojvodine samanjeno od 6,8%. U odnosu na kraj decembra prethodne godine, na nivou vojvođanskog regiona broj registrovano nezaposlenih je smanjen za 2,4%, a na nivou R Srbije, registrovano je smanjenje od 0,5%.

Ono što je obeležilo tokove ukupne privrede, da je tokom drugog kvartala tekuće godine promenjen trend kretanja ka izlasku iz recesije, da je fiskalni i spoljni deficit smanjen, da je inflacija još uvek na niskom nivou, i da su se poboljšale međunarodne okolnosti zbog oporavka evropskih zemalja. Započeta je i fiskalna konsolidacija i to smanjenjem plata u javnom sektoru i penzija, kao i blag oporavak u sektoru građevinarstva čemu je doprineo rast javnih investicija u saobraćajnu infrastrukturu.

U ovom periodu zabeležen je i oštar pad cena nafte na svetskom tržištu kao i visok nivo geopolitičkih tenzija. Krajem prethodne godine, usled različitog karaktera monetarnih politika ECB-a i FED-a, dolar je ojačao u odnosu na evro, posledično, došlo je do ukidanja minimalnog kursa švajcarskog franka u odnosu na evro, što je uzdrmalo svetsko finansijsko tržište i navelo investitore da ponovo preispitaju svoje procene rizika ulaganja.

Ovi uticaji su uzdrmali i naše krhko finansijsko tržištene i pojačali fiskalni rizik (obaveze države su povećane), utičući i na relativno povećanje duga u odnosu na BDP. Samo snažno jačanje dolara u odnosu na evro, a i na dinar doprinelo je povećanju javnog duga.

Primarna poljoprivreda

Pred početak nove proizvodne godine u poljoprivredi koja počinje setvom pšenice, sagledavaju se ostvareni rezultati proizvodnje pšenice kao i očekivana proizvodnja jesenjih useva.

Proizvodnja pšenice roda 2015.godine

Prvi finansijski rezultati primarne proizvodnje realizovani su žetvom pšenice. Prema prethodnim podacima Republičkog zavoda za statistiku, u Vojvodini, žetvene površine (296.831 ha) manje su za 6% u odnosu na prošlu godinu, a ostvareni prosečan prinos od 4,88 t/ha veći je za oko 7,5% u odnosu na prinos ostvaren u 2014.godini (tabela1.). U Vojvodini je ukupno proizvedeno 1.449.898 tona zrna pšenice, što je prošle godine. Ove godine žetva pšenice počela je krajem juna, a završena sredinom jula. Najveći deo pšenice roda 2015.godine je dobrog kvaliteta.

Tabela 2. Proizvodnja pšenice u 2014. i 2015. godini na području AP Vojvodine

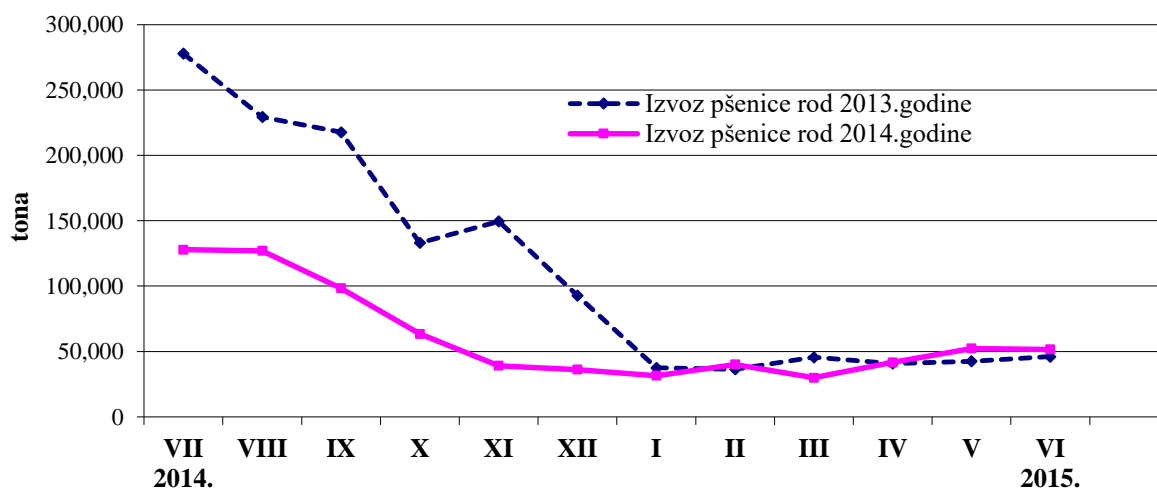
	2014.	2015.	index 2015/2014.
Površina (ha)	315.870	296.831	93,97
Prinos (t/ha)	4,54	4,88	107,49
Proizvodnja (tona)	1.434.902	1.449.898	101,04

Izvor podataka: RZS

Prema bilansu za 2015/16.godinu, pšenice će biti dovoljno za zadovoljenje domaćih potreba, a prema proceni Ministarstva poljoprivrede (izveštaj jun 2015.godine), 1.295.000 tona će biti usmereno ka izvozu.

Izvoz pšenice roda 2014.godine(i brašna prevedeno u pšenicu) iz Srbije u periodu od jula 2014. do juna 2015.godine iznosi 738.882 tona što je prikazano u donjem grafikonu. U odnosu na izvoz pšenice u ekonomskoj 2013/14.godini izvoz je manji za 45%.

Graf. 3. Izvoz pšenice (i brašna prevedenog u pšenicu) rod 2013. i 2014. godine iz Srbije

Tabela 3. Ostvarena proizvodnja osnovnih ratarskih useva u 2014.godini i očekivana proizvodnja u 2015.godini na području Vojvodine

	Proizvodnja u 2014.godini			Očekivana proizvodnja u 2015.godini			Index 2015/2014.		
	ha	t/ha	tona	ha	t/ha	tona	ha	t/ha	tona
Kukuruz	609.911	8,79	5.361.294	574.399	5,85	3.359.140	94,18	66,55	62,65
Šećerna repa	61.251	55,60	3.405.275	40.134	50,55	2.025.898	65,52	90,92	59,49
Suncokret	159.227	2,97	473.103	152.537	2,69	409.880	95,80	90,57	86,63
Soja	141.550	3,58	506.403	170.121	2,50	424.619	120,18	69,83	83,85

Izvor podataka: RZS

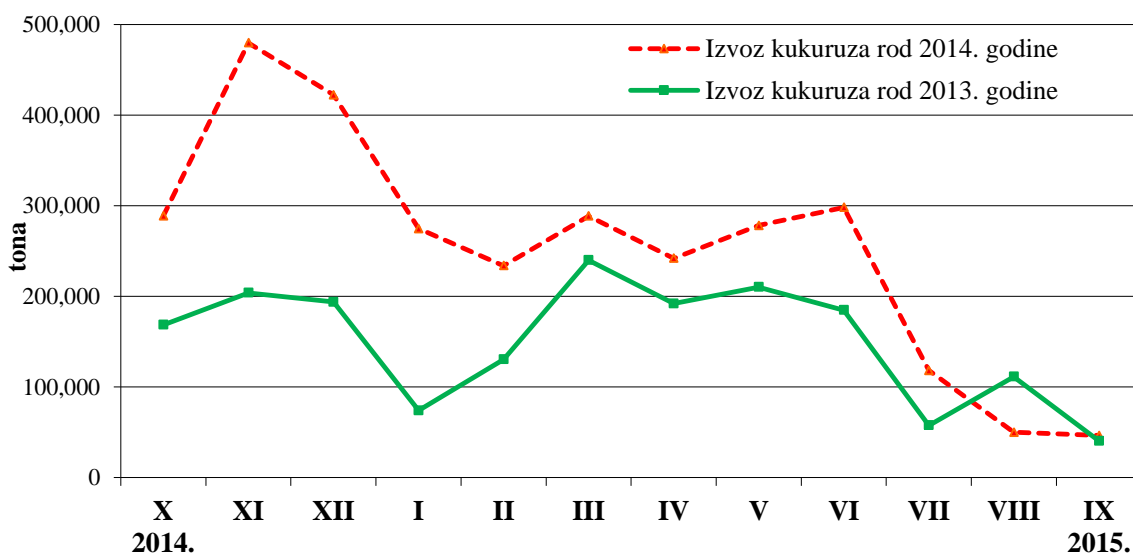
Prema stanju useva na dan 25.09.2015., procena je da će u Vojvodini proizvodnja svih osnovnih ratarskih useva biti manja u odnosu na prošlu godinu. (Tabela 3.)

-Kukuruz

Toplo i suvo vreme uslovalo je da berba kukuruza počne skoro mesec dana ranije od uobičajenog roka. Na početku berbe zabeleženi su niski prinosi kao posledica suše. Prema prvim procenama RZS očekuje se prosečan prinos od 5,85 t/ha, koji je za 33% manji u odnosu na prethodnu godinu. Očekivana proizvodnja kukuruza roda 2015.godine iznosi 3,3 miliona tona, što je za 37% manje u odnosu na ostvarenu proizvodnju u 2014.godini. Prema izveštaju sa terena berba je obavljena na oko 50% površina pod kukuruzom.

Ekonomska 2014/2015.godina za kukuruz završena sa rekordnim izvozom od 3 miliona tona što je za 67% više nego u istom periodu prošle godine. (Grafikon 4).

Graf. 4. Izvoz kukuruza roda 2013. i 2014.godine iz Srbije

Fjučers cene kukuruza za isporuke u decembru, na berzi u Čikagu iznose 153,27 \$/t (16,44 din/kg). Na berzi u Francuskoj, prema izveštaju sa berze početkom novembra, a za isporuku u novembru za kukuruz se traži 162 €/t (19,53 din/kg), a na budimpeštanskoj berzi prema novembarskom fjučersu, cena kukuruza iznosi 140,58 €/t (16,95 din/kg). Fjučers cene na berzama u SAD i evropskim berzama imaju tendenciju blagog rasta. Cena kukuruza na Produktnoj berzi u Novom Sadu početkom oktobra iznosi 15,35 din/kg (127 €/t).

- Suncokret

Žetva suncokreta u Vojvodini završena je krajem septembra. Prema prethodnim rezultatima RZS, od 25.septembra 2015.godine, očekuje se prosečan prinos u Vojvodini od 2,69 t/ha, što je za oko 9,5% manji prinos nego prethodne godine. Sa očekivanom proizvodnjom u Vojvodini od oko 410.000 tona zrna suncokreta, može se proizvesti oko 160.000 tona suncokretovog ulja. Prema podacima PZ "Industrijsko bilje" otkupna cena suncokreta rod 2015.godine iznosi 40 din/kg.

Cena suncokreta (fjučers za novembar) na berzi u Budimpešti je na nivou 366 €/t (44 din/kg).

- Soja

Period bez kiše i visoke temperature uticale su na smanjenje prinosa kod soje. Prema podacima RZS prosečni prinosi soje na području Vojvodine biće oko 2,50 t/ha, i manji su za oko 30% u odnosu na prošlu godinu.

Prema podacima PZ "Industrijsko bilje" otkupna cena suncokreta rod 2015.godine iznosi 40 din/kg. Soja u zrnju cif Rotterdam kreće se oko 374-384 USD/ tona (40-41 din/kg). Cena na berzama u SAD (GMO soja) je 321 USD/ tona (34,3 din/kg).

- Šećerna repa

Prema saopštenju RZS posao oko vađenja šećerne repe u Vojvodini treba da se obavi na oko 40.000 ha. Površine pod šećernom repom su manje za 35% u odnosu na 2014.godinu. Cena šećerne repe koju su šećerane precizirale prilikom ugovaranja proizvodnje (3,5 din/kg), nije bila prihvatljiva za poljoprivredne proizvođače. Takođe, i promena uslova iz ugovora prošle godine i dodatno snižena cena korena, uticala je na smanjenje površina pod šećernom repom.

Očekuje se proizvodnja od oko 2 miliona tona šećerne repe, što je za 13,5 manje nego u prethodnoj godini. Od ove proizvodnje očekuje se proizvodnja oko 250.000 tona šećera.

Šećerane ne žele da sopšte cenu šećerne repe u otkupu.

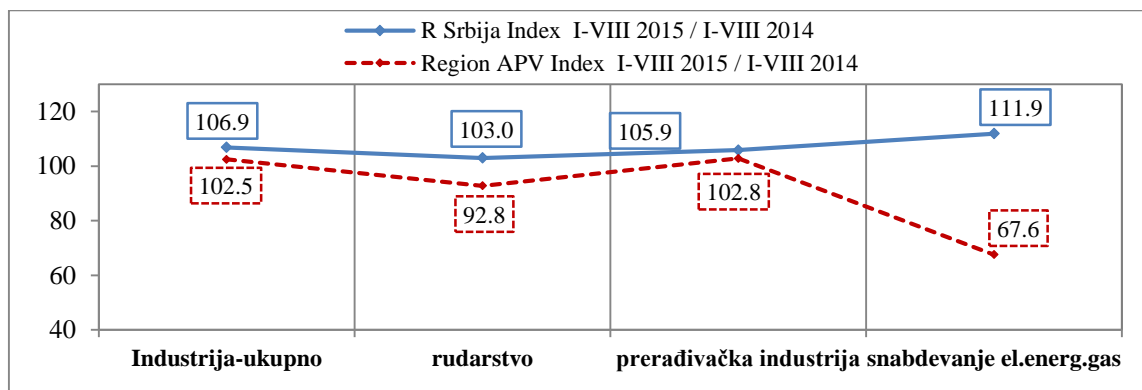
Jesenja **setva pšenice** je počela. Cena semenske pšenice iznosi 36 din/kg sa PDV, i na istom je nivou kao prošle godine. Cena evrodizela početkom oktobra iznosi 138,9 din/l, i u odnosu na prethodnu godinu cena je niža za oko 11%. Cene NPK 15:15:15 đubriva na Produktnoj berzi u Novom Sadu iznose 40,5-42 din/kg (bez PDV), i nešto su veće u poređenju sa prošlom godinom, dok je cene UREE od 36-38,4 din/kg (bez PDV) na istom nivou kao prethodne godine.

Industrija

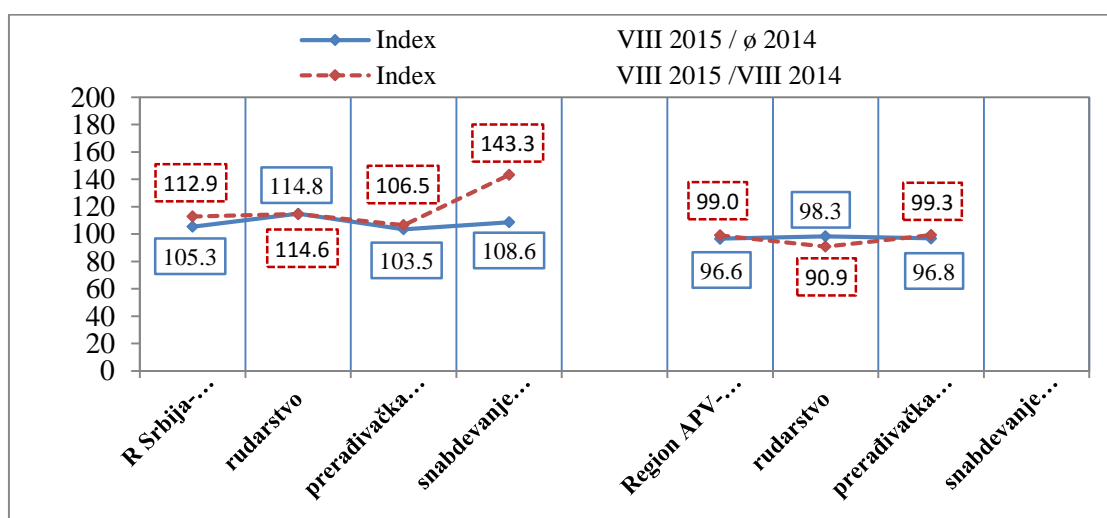
Industrijska proizvodnja vojvođanskog regiona, u periodu januar-avgust 2015. godine, veća je za 2,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po sektorima, rast obima proizvodnje je potaknut rastom proizvodnje u sektoru prerađivačke industrije za 2,8%. U sektoru snabdevanja električnom energijom, gasom, parom i klimatizacijom, zabeležena je manja proizvodna aktivnost (index 67,6%), a u sektoru rudarstva ona je opala za 7,2%.

Graf. 5. Kretanje industrijske proizvodnje po sektorima za period I-VIII 2015. / I-VIII 2014. godine

Posmatrano ukupno, rast industrije, na nivou R Srbije u periodu januar-avgust 2015. godine je ostvaren po stopi od 6,9%. Proizvodna aktivnost je povećana u svim sektorima: u sektoru prerađivačke proizvodnje (za 5,9%), u sektoru snabdevanja električnom energijom, gasom, parom i klimatizacijom (za 11,9%) i u sektoru rudarstva (za 3,0%).

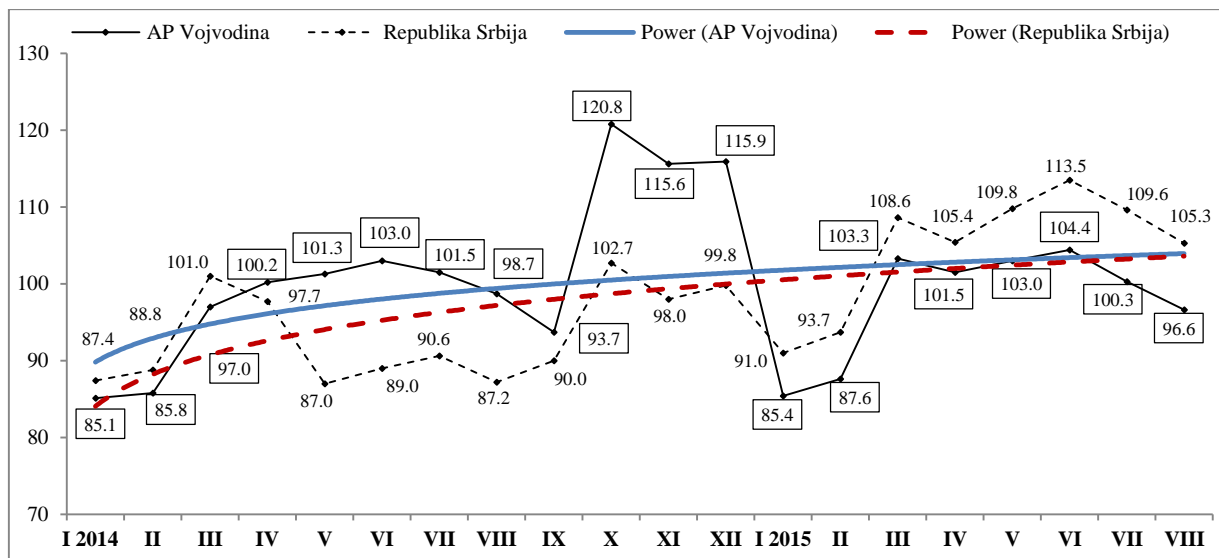
Graf. 6. Kretanje industrijske proizvodnje po sektorima u avgustu 2015. godine / avgust 2014. godine i ø 2014. godine

Fizički obim industrijske proizvodnje regiona AP Vojvodine, u avgustu mesecu 2015. godine manji je za 1,0% od ostvarene proizvodnje u avgustu 2014. godine (R Srbija, rast od 12,9%). Pad industrijske proizvodnje u vojvođanskom regionu, u ovom mesecu zabeležen je i

u sektoru prerađivačke industrije (za 0,7%) i u sektoru rudarstva (za 9,1%). Avgustovska industrijska proizvodnja vojvođanskog regiona je manja i od prosečanog nivoa proizvodnje u 2014. godini (za 3,4%) i to kao rezultat, pre svega, manjeg obima proizvodnje prehrambenih proizvoda za 17,2%, proizvodnje hemikalija i hemijskih proizvoda za 23,9%, proizvodnje električne opreme za 4,8% i proizvodnje motornih vozila za 8,9%.

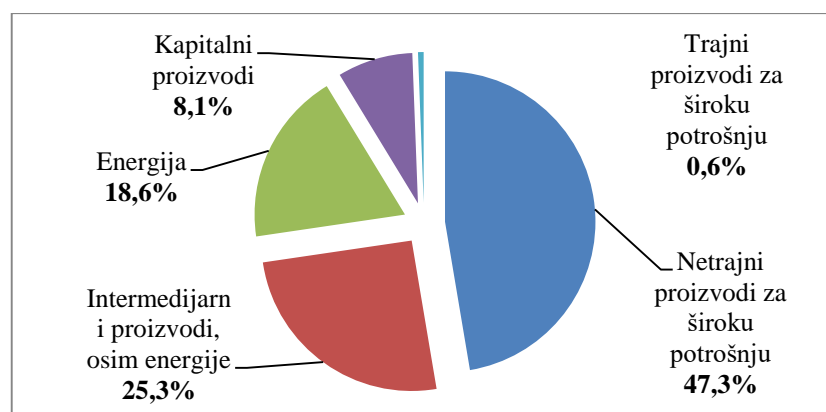
Graf. 7. Indeksi industrijske proizvodnje (mesec 2015/Ø2014=100) sa trendom kretanja

U periodu januar-avgust 2015. godine u odnosu na isti period 2014. godine, posmatrano *po nameni proizvodnje*, a sa aspekta visine učešća u ukupnoj industrijskoj proizvodnji regiona AP Vojvodine, zabeležen je:

- rast proizvodnje od 4,5% kod netrajnih proizvoda za široku potrošnju (učešće **47,3%**),
- pad proizvodnje od 2,3% kod intermedijarnih proizvoda, osim energije (učešće **25,3%**),
- pad proizvodnje od 3,4% kod energije (učešće **18,6%**),
- rast proizvodnje od 22,3% kod kapitalnih proizvoda (učešće **8,1%**) i
- pad proizvodnje od 17,5% kod trajnih proizvoda za široku potrošnju (učešće **0,6%**).

Graf. 8. Industrijska proizvodnja po nameni za avgust 2015. godine (učešće u %)

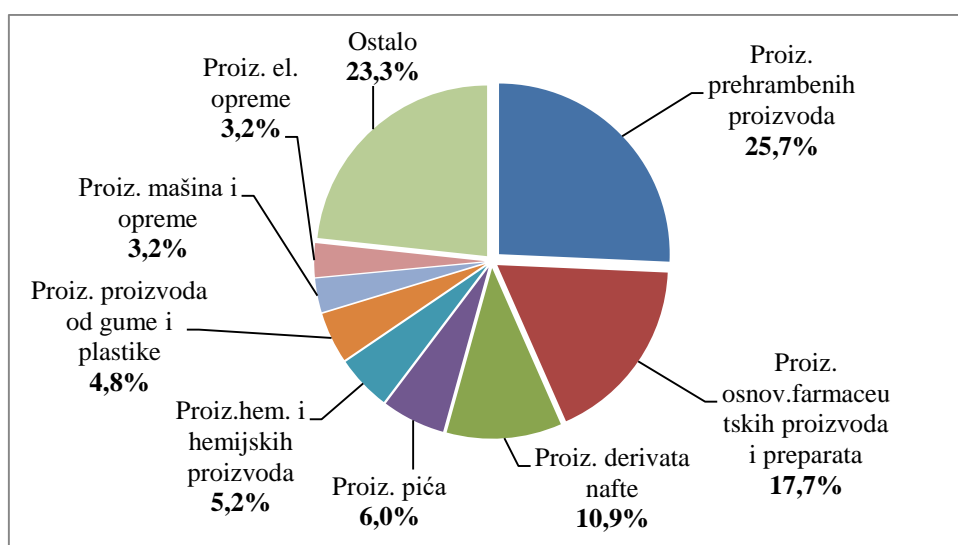

U prerađivačkoj industriji (čiji obim proizvodnje u ovom periodu čini 92,0% ukupne industrije Vojvodine) zabeležena je međugodišnja stopa rasta od 2,8% koja je podržana rastom u 8 od ukupno 24 oblasti prerađivačke industrije. Učešće oblasti koje beleže trend rasta čine 50,8% prerađivačke industrije regiona.

Najizrazitiji rast ostvaren je u proizvodnji prehrambenih proizvoda za 7,6% (učešće 25,7%), u proizvodnji farmaceutskih proizvoda za 7,9% (učešće 17,7%), u proizvodnji mašina i opreme za 89,3% (učešće 3,2%), u proizvodnji proizvoda od nemetalnih minerala za 4,2% (učešće 2,3%), u proizvodnji duvanskih proizvoda za 67,2% (učešće 0,9%), u ostalim prerađivačkim delatnostima za 15,4% (učešće 0,7%) i u proizvodnji tekstila rast za 2,1% (učešće 0,3%).

Najizrazitiji pad sa najvećim uticajem na trend kretanja prerađivačke industrije je pad proizvodnje derivata nafte od 2,6% (učešće 10,9%), proizvodnje pića od 0,2% (učešće 6,0%), proizvodnje hemijskih proizvoda od 7,6% (učešće 5,2%), proizvodnje proizvoda od gume i plastike od 2,0% (učešće 4,8%), proizvodnje električne opreme od 4,8% (učešće 3,2%), proizvodnje motornih vozila i prikolica od 6,2% (učešće 3,1%) i proizvodnje papira od 9,2% (učešće 2,0%).

Graf.9. Struktura prerađivačke industrije po oblastima za avgust 2015. godine (učešće u %)

Posmatrano po oblastima i veličini uticaja na kretanje ukupne prerađivačke industrije regiona, u periodu januar-avgust 2015. godine u odnosu na isti period 2014. godine, prvih pet ostvarile su:

- proizvodnja prehrambenih proizvoda (učešće 25,7%), rast od 7,6%,
- proizvodnja osnov. farmac. proizvoda i preparata (učešće 17,7%), rast od 7,9%,
- proizvodnja derivata nafte (učešće 10,9%), pad od 2,6%,
- proizvodnja pića (učešće 6,0%) pad od 0,2% i
- proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda (učešće 5,2%), pad od 7,6%.

Učešće ovih oblasti u prerađivačkoj industriji je 65,5%.

Zalihe gotovih proizvoda u industriji vojvođanskog regiona u avgustu 2015. godine manje su za 3,9% u odnosu na ostvarene u istom mesecu prethodne godine.

Posmatrano sektorski, zalihe su opale za 3,9% u sektoru prerađivačke industrije, a u sektoru rudarstva porasle su za 2,5%.

Posmatrano po nameni proizvoda, zalihe gotovih proizvoda su, u istom periodu, porasle: kod kapitalnih proizvoda za 10,0%, kod trajnih proizvoda za široku potrošnju za 2,3%, kod netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 5,0%, a opale su kod energije za 25,8% i kod intermedijarnih proizvoda, osim energije za 10%.

Robna razmena sa inostranstvom

U periodu I-VIII 2015.godine, ukupna vrednost spoljnotrgovinske razmene R Srbije iskaza u dolarima iznosi 20,8 mlrd.USD, što je za 12,5% manje u odnosu na isti period prethodne godine (zbog značajnog jačanja kursa dolara koji je otopočeo u trćem kvartalu prethodne godine), a izraženo u evrima, zabeležen je rast vrednosti spoljnotrgovinske razmene od 7,2% (iznos 18,6 mlrd. evra).

Tabela 4. Kretanje robne razmene R Srbije sa inostranstvom

u mln. USD

	I-VIII 2014.g	I-VIII 2015.g	Index I-VIII.2014. /I-VIII 2015.
Izvoz	9.978,6	8.879,2	89,0
Uvoz	13.739,7	11.880,1	86,5
Ukupno robna razmena	23.718,3	20.759,3	87,5
Saldo robne razmene	-3.761,1	-3.000,9	79,8
%pokrivenosti uvoza izvozom	72,6	74,7	

Izvor podataka: Saopštenje br. 263, ST 12, RZS

Od ukupno realizovane spoljnotrgovinske razmene R Srbije, vojvođanski region je realizovao 30,2%, a od ukupno realizovane vrednosti izvoza 32,7%. Učešće Regiona u vrednosti uvoza je 28,4%. Kako u vojvođanskom regionu vrednost izvoza raste brže od vrednosti uvoza, deficit robne razmene sa inostranstvom u ovom periodu je manji za 36,8% i u ukupnom deficitu na nivou R Srbije učestvuje sa 15,5%.

Tabela 5. Kretanje robne razmene regiona Vojvodine sa inostranstvom

u mln.USD

	I-VIII 2014.g	I-VIII 2015.g	Index I-VIII.2014. /I-VIII 2015.	% učešća u R.Srbije
Izvoz	3.337,2	2.906,8	87,1	32,7
Uvoz	4.072,4	3.371,2	82,8	28,4
Ukupno robna razmena	7.409,6	6.278,0	84,7	30,2
Saldo robne razmene	-735,2	-464,4	63,2	15,5
%pokrivenosti uvoza izvozom	81,9	86,2		

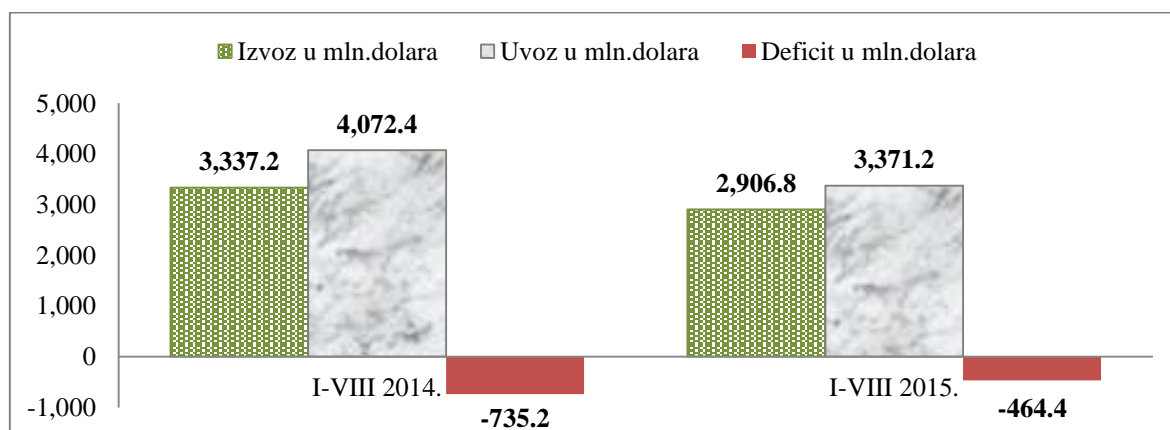
Izvor podataka: Saopštenje br. 263 ST 12, RZS

U periodu I-VIII 2015.godine, ukupna vrednost spoljnotrgovinske razmene vojvođanskog regiona iznosila je 6,3 mlrd. USD i 15, 3 % je manja u odnosu na isti period prethodne godine. Vrednost izvoza je 2,9 mlrd. USD i beleži pad od 12,9%, a vrednost uvoza iznosi 3,4 mlrd. USD i beleži smanjenje od 17,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Deficit spoljnotgovinske razmene vojvođanskog regiona za ovaj period iznosi 464,4 mln. USD.

Istovremeno je zabeleženo povećanje pokrivenosti uvoza izvozom sa 72,6% , u istom periodu prethodne godine, na 74,7% koliko je iznosilo u prvih osam meseci tekuće godine.

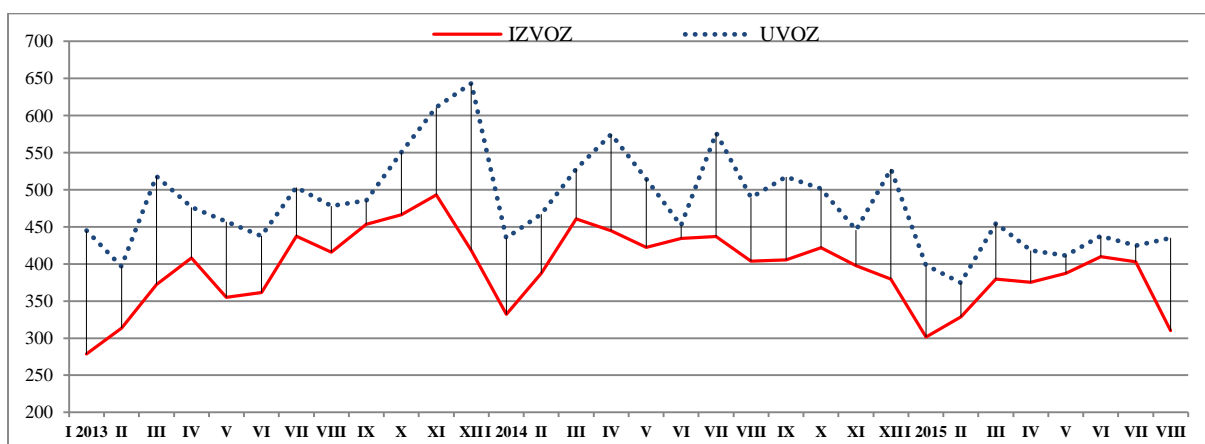
Izraženo u evrima, u periodu I-VIII 2015.godine, vrednost spoljnotrgovinske razmene regiona Vojvodine iznosi 5,6 mlrd. evra (međugodišnja stopa rasta u ovom periodu je 3,8%), vrednost realizovanog izvoza je 2,6 mlrd. evra (međug. stopa rasta je 6,7%), a vrednost uvoza 3,0 mlrd evra (međug. stopa rasta je 1,4%). Deficit spoljnotgovinske razmene vojvođanskog regiona izražen u evrima iznosi 413,3 mln. evra i za 33,0% je manji u odnosu deficit u istom periodu prethodne godine.

Graf. 10. Pregled kretanja spoljnotrgovinske robne razmene regiona Vojvodine

Izvor podataka: Saopštenje br. 263 ST 12, RZS

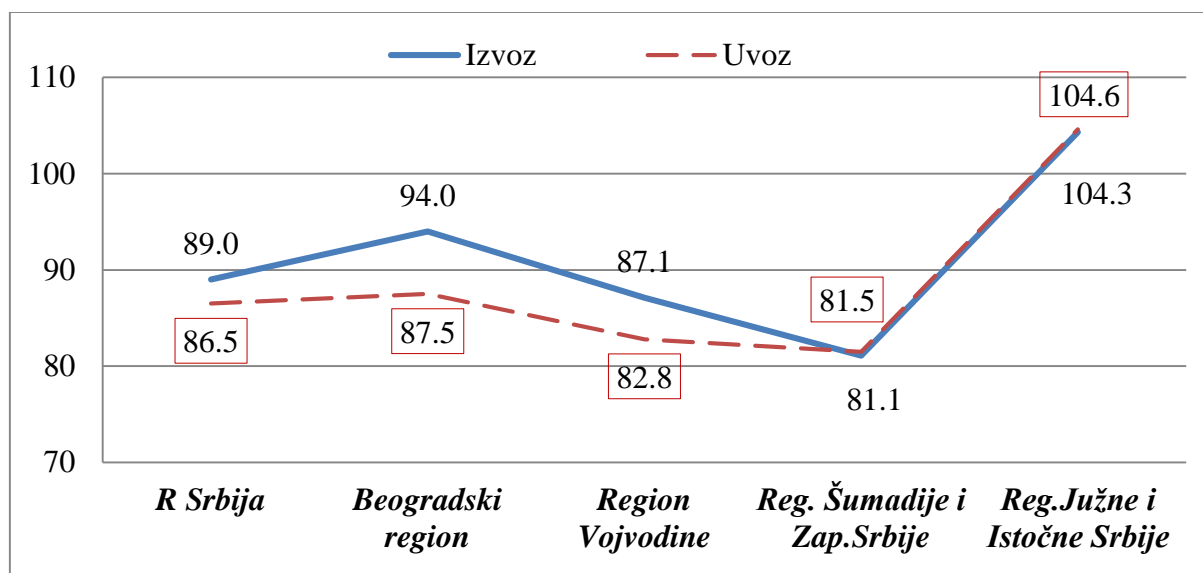
Graf.11. Mesečna dinamika kretanja izvoza i uvoza regiona Vojvodine (mil.USD)

Izvor podataka: Saopštenje ST 12 br.263, RZS RS

U prvih osam meseci 2015. godine, na nivou R Srbije realizovan je izvoz u vrednosti 8,9 mlrd.USD, a to je za 11,0% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Na pad izvoza, posmatrano po sektorima SMTK, najviše je uticao pad izvoza: naftinih derivata (za 42,5%), drumskih vozila (za 23,9%), električnih mašina i aparata (za 19,2%), obojenih metala (za 10,9%), odevnih predmeta (za 20%), obuće (za 10,7%), medicinskih i farmaceutskih proizvoda (za 9,7%), pića (za 13,5%) i stočne hrane (za 22,8%).

Graf.12. Pregled kretanja vrednosti izvoza i uvoza R Srbije ukupno i po regionima

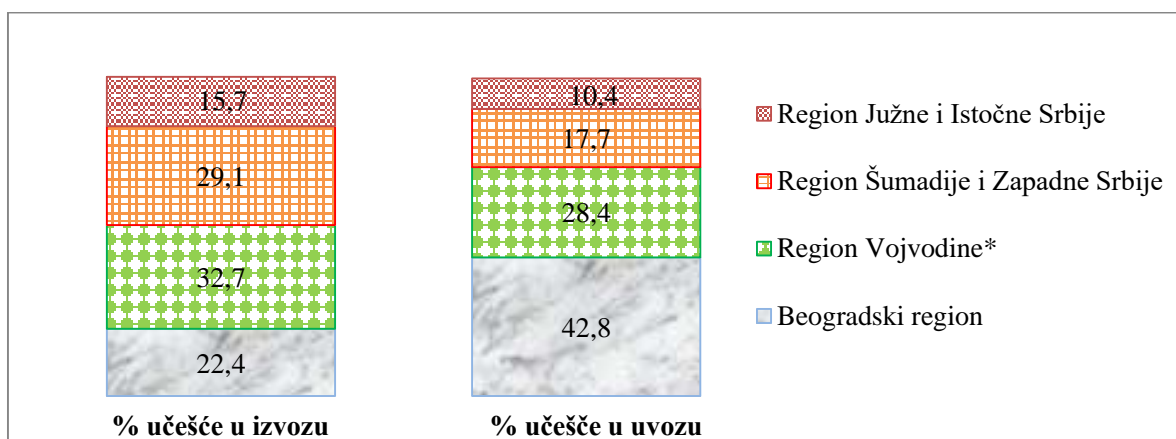
Izvor podataka: Saopštenje br. 263 ST 12, RZS

Posmatrano regionalno (NUTS2), obračunato u USD, u prvih osam meseci tekuće godine u odnosu na isti period prethodne godine, zabeležen je pad izvoza u skoro svim regionima: u Beogradskom regionu za 6,0%, u regionu Vojvodine za 12,9%, u regionu Šumadije i Zapadne Srbije za 8,9%, dok je rast izvoza zabeležen regionu Južne i Istočne Srbije od 4,3%.

Ukupna vrednost uvoza na nivou R Srbije, obračunata u USD, manja je za 13,5% u odnosu na isti period prethodne godine, kao rezultat smanjenja vrednosti uvoza: u Beogradskom regionu za 12,5%, u regionu Vojvodine za 17,2% i u regionu Šumadije i Zapadne Srbije za 18,5%, dok je vrednost uvoza porasla u regionu Južne i Istočne Srbije za 4,6%. Regionalno posmatranje realizacije uvoza i izvoza nije pokazatelj od značaja, jer se određuje po sedištu izvoznika i uvoznika, a ne po mestu proizvodnje ili utroška. (Na primer, u uvozu vojvođanskog regiona, 27,0% vrednosti odnosi se na energente koji se koriste za potrebe svih regiona.)

Na bazi podataka RZS R Srbije, obračunatih u USD, u ovom periodu tekuće godine, u ukupnom izvozu, region Vojvodine učestvuje sa 32,7%, region Šumadije i Zapadne Srbije sa 29,1%, Beogradski region sa 22,4% i region Južne i Istočne Srbije učestvuje sa 15,7%; od ukupnog izvoza 0,1% vrednosti nije razvrstano po regionima.

Graf. 13. Učešće regiona (NUTS2) u ukupnom izvozu i uvozu

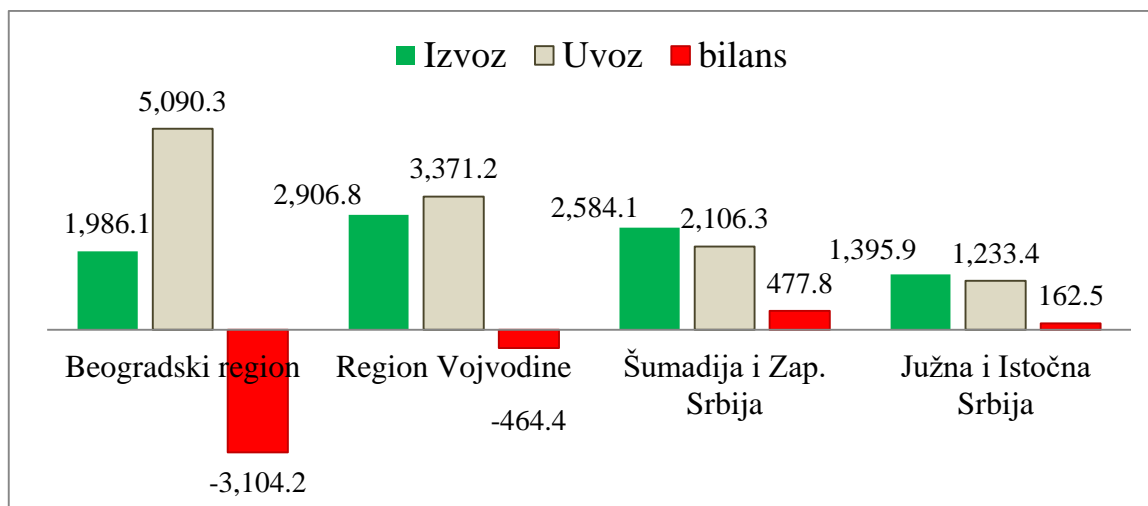

Izvor podataka: Saopštenje ST 12 br.263, RZS RS

U realizaciji uvoza, Beogradski region je učestvovao sa 42,8%, region Vojvodine sa 28,4%, region Šumadije i Zapadne Srbije sa 17,7% i region Južne i Istočne Srbije sa 10,4%. Od ukupnog uvoza 0,7% vrednosti je nerazvrstano po teritorijama.

Izvoz i uvoz po regionima dat je prema sedištu vlasnika robe u momentu prihvatanja carinske deklaracije. Tako se uvoz nafte i gasa, evidentira u Regionu AP Vojvodine i manji deo u Beogradskom regionu, a to su energenti za ukupnu teritoriju R Srbije. *

Graf. 14. Pregled realizovane vrednosti robne razmene R Srbije po regionima (NUTS2) u I-VIII 2015. godine

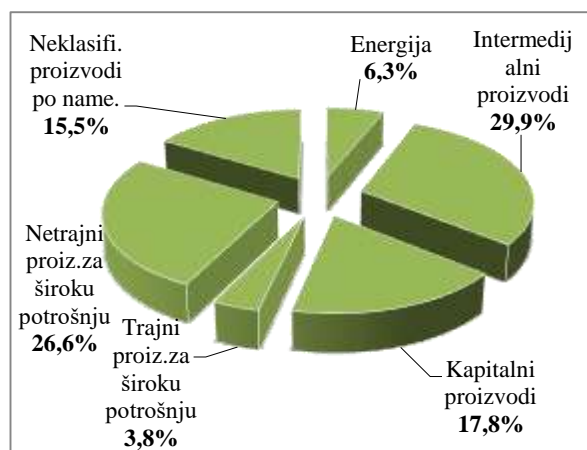
Izvor podataka: Saopštenje ST 12 br.263, RZS RS

Struktura robne razmene Vojvodine sa inostranstvom - po nameni proizvoda

U ostvarenom izvozu regiona Vojvodine u periodu I-VIII 2015. godine, posmatrano po namenama proizvoda, dominantnu vrednost ima izvoz intermedijalnih proizvoda (869,3 mil.USD) koji čini 29,9% izvoza i manji je za 20,0% od ostvarenog u istom periodu prethodne godine. Sa aspekta industrijskih grupacija, prema ekonomskoj nameni, najveći pad je zabeležen u izvozu grupe energenata (40,8%), kod izvoza intermedijalnih proizvoda

(20,0%) i netrajnih proizvoda za široku potrošnju (11,9%) u odnosu na realizovani izvoz u istom periodu prethodne godine. Pozitivno je to što je zabeležen rast izvoza trajnih proizvoda za široku potrošnju od 6,8% u odnosu realizovanu vrednost izvoza u istom periodu prethodne godine.

Graf. 15. Struktura izvoza - po nameni proizvoda

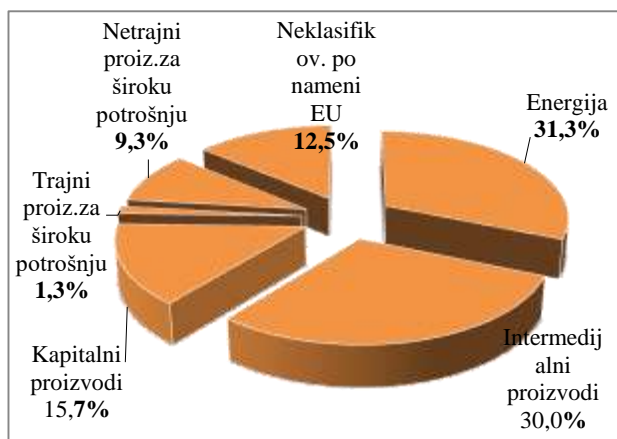
Izvoz netrajnih proizvoda za široku potrošnju predstavlja 26,6%, izvoz kapitalnih proizvoda je zabeležio smanjenje od 2,9% i u strukturi izvoza predstavlja 17,8% ukupnog izvoza; izvoz energenata predstavlja 6,3% ukupnog izvoza i manji je za 40,8% u odnosu na isti period prethodne godine; izvoz trajnih proizvoda za široku potrošnju je zabeležio povećanje od 9,2%, ali učešće ove grupe proizvoda je tek 3,8%; takođe je povećan i izvoz neklasifikovanih proizvoda po nameni za 6,4%, a ova grupa u strukturi čini 15,5% izvezenih proizvoda.

Tabela 6. Kretanje i struktura izvoza regiona Vojvodine - po nameni proizvoda

I Z V O Z	I-VIII 2014.	% učešća	I-VIII 2015.	% učešća	Index I-VIII 2015. /I-VIII2014.
Energija	311,7	9,3	184,5	6,3	59,2
Intermedijalni proizvodi	1.087,3	32,6	869,3	29,9	80,0
Kapitalni proizvodi	533,7	16,0	518,3	17,8	97,1
Trajni proizv.za široku potrošnju	103,2	3,1	110,2	3,8	106,8
Netrajni proizv.za široku potrošnju	876,7	26,3	772,6	26,6	88,1
Neklasifikovano po nameni EU	424,6	12,7	451,9	15,5	106,4
UKUPNO:	3.337,2	100,0	2.906,8	100,0	87,1

Izvor podataka: Saopštenje ST 12 br.263, RZS RS

Graf. 16. Struktura uvoza - po nameni proizvoda

Na uvoznoj strani, procentualno je najviše uvezeno energenata (31,3%), iako je zabeleženo najveće smanjenje vrednosti uvoza u odnosu na isti period 2014. godine, od 29,7%; uvoz intermedijalnih proizvoda je smanjen za 13,7% i učestvuje sa 30,0% u ukupnom uvozu vojvođanskog regiona; uvoz kapitalnih proizvoda čini 15,7% uvoza, (smanjenje od 7,9%), dok je uvoz netrajnih proizvoda za široku potrošnju smanjen za 18,5% i predstavlja 9,3% ukupnog uvoza; uvoz trajnih proizvoda za široku potrošnju je najmanje smanjen (za 3,5%)

i isti predstavlja 1,3% ukupnog uvoza; uvoz neklasifikovanih proizvoda je jedini zabeležio povećanje i to od 5,5% sa učešćem od 12,5% u ukupnom uvozu Vojvodine.

Tabela 7. Kretanje uvoza Vojvodine - po nameni proizvoda (mil.USD)

UVOZ	I-VIII 2014.	% učešća	I-VIII 2015.	% učešća	Index I-VIII 2015. /I-VIII 2014.
Energija	1498,9	36,8	1053,6	31,3	70,3
Intermedijalni proizvodi	1.171,1	28,8	1011,0	30,0	86,3
Kapitalni proizvodi	574,4	14,1	529,1	15,7	92,1
Trajni proizv.za široku potrošnju	45,6	1,1	44,0	1,3	96,5
Netrajni proizv.za široku potrošnju	383,3	9,4	312,3	9,3	81,5
Neklasifikovano po nameni EU	399,1	9,8	421,2	12,5	105,5
UKUPNO:	4.072,4	100,0	3.371,2	100,0	82,8

Izvor podataka: Saopštenje ST 12 br.263, RZS RS

Struktura robne razmene Vojvodine sa inostranstvom - po proizvodima

U tabeli je dat pregled dvadeset najznačajnijih izvoznih i uvoznih proizvoda. Prvih dvadeset proizvoda u izvozu čini 38,3% ukupnog izvoza a prvih dvadeset proizvoda u uvozu čini 37,9% ukupnog uvoza.

Tabela 8. Najznačajniji proizvodi u robnoj razmeni Vojvodine

IZVOZ	Vrednost	% učešća	UVOZ	Vrednost	% učešća
Kukuruz, ostalo	234.143	7,7	Nafta,sirova, ostalo	493.363	14,4
Ostali lekovi,za maloprodaju	79.066	2,6	Gas prirodni u gas.stanju	392.322	11,4
Šećer beli	75.025	2,5	Ulja za podmazivanje	40.914	1,2
Setovi provodnika za paljenje	72.790	2,4	Setovi provodnika za paljenje	39.684	1,2
Gvožđe,neleg.čelik u primar.oblic.	71.066	2,3	Automobili, dizel, polovni	34.435	1,0
Ost.del. i prib. za motorna vozila	55.022	1,8	Imitac.dragog/poludragog kamenja	28.142	0,8
Delovi za klipne motore	50.763	1,7	Gasna ulja teška	27.073	0,8
Ulje od suncokreta, jestivo	49.821	1,6	Đubriva koja sadrže N, P i K	24.425	0,7
Polietilen, veće spec.gustine	48.492	1,6	Otpaci,ostaci od gvožđa,čelika	22.962	0,7
Pšenica i napolica, ostalo	48.068	1,6	Ost. Proizv. od plast. masa	20.911	0,6
Gasna ulja teška	46.474	1,5	Del.za maš. iz tr. br. 8501 i 8502	19.934	0,6
Motorni benzin,ostali	46.182	1,5	Del. izolacioni od plast. mase	18.926	0,6
Cirkulac. pumpe za grejne sisteme	43.579	1,4	Ulja teška, za podmazivanje	17.939	0,5
Butumen od nafte	39.760	1,3	Urea	17.832	0,5
Polietilen manje spec. gustine	38.899	1,3	Banane, ostale, sveže	17.203	0,5
Propen (propilen)	35.200	1,2	Delovi pumpi, ostali	16.305	0,5
Soja u zrnu,lomljena / drobljena	33.395	1,1	Butan, tečni, ostalo	15.891	0,5
Delovi obuće, od kože	32.933	1,1	Naftni gasovi, ostalo	15.753	0,5
Creva veštačka	32.310	1,1	Kafa,sa kofeinom,nepržena	15.664	0,5
Ulje od soje,sirovo	32.032	1,0	Tegljači drum.za poluprikol.,novi	15.104	0,4

Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Kukuruz je i dalje prvi izvozni proizvod vojvođanskog regiona. U prvih osam meseci vojvođanski privrednici su realizovali izvoz od 1,5 miliona tona kukuruza za 260 mln. USD, a to je za oko 420.000 hiljada tona kukuruza više za približno istu postignutu izvoznju vrednost u istom periodu prethodne godine, iako je prosečna cena kukuruza u avgustu na berzi Novi Sad bila 15,3 dinara/kg (129,5 evra po toni) a ove godine u istom mesecu 18,4 din/kg (152,7 evra po toni). U Budimpešti, u avgustu prošle godine berzanska cena kukuruza je bila 134 evra po toni a u avgustu ove godine 150 evra po toni. To su efekti obračuna izvoza u dolarima, koji je u ovom međugodišnjem periodu (od avgust 2014.godine do avgusta 2015.godine) jačao u odnosu na evro, a i samim tim i na dinar, u rasponu od 12% do 33%. Tako da su obračuni trgovačkih poslova obračunati u dolarima doneli privredi velike teškoće i gubitke u poslovanju.

„Za rast izvoza ali i za podsticanje domaćih i stranih investicija u sektore orijentisane ka izvoztu važno je da *kurs dinara bude konkurentan*. U globalizovanom svetu u kome su uglavnom ukinute carinske i vancarinske barijere za trgovinu, kao i barijere za kretanje kapitala, politika *umereno potcenjene valute* je jedan od najjeftinijih načina za održavanje konkurentnosti privrede i podsticanje njenog rasta.“ (Izvor FREN)

Među prvih dvadeset najznačajnijih proizvoda, javljaju se novi izvozni proizvodi kao što su cirkularne pumpe za grejne sisteme (43,6 mln.USD) kod kojih je zabeležen rast izvoza od 111,5%. Značajniji rast izvoza je zabeležen kod delova i pribora za motorna vozila od 19,6%, kao šećera za 11,9%. U odnosu na realizovanu vrednost izvoza u istom periodu prethodne godine, obračunatu u dolarima, pad je zabeležen kod izvoza lekova za 15,0%, suncokretovog ulja, jestivog, za 5,8%, motornog benzina za 35,2%, delova obuće od kože za 20,1%, gvožđe i čelik u primarnim oblicima za 9,0% i dr.

Robna razmena sa inostranstvom - po najznačajnijim tržištima

U periodu januar - avgust 2015.godine vojvođanski privrednici su ostvarili najznačajniji izvoz u zemlje Evropske Unije (65,3%), izvoz u zemlje CEFTA regiona predstavlja 21,5%, dok izvoz u Ostale zemlje predstavlja 13,2% ukupnog izvoza.

Najveći deo uvoza ostvaren je iz zemalja EU i predstavlja 51,2%, uvoz iz Ostalih zemalja čini 45,4%, zbog uvoza iz Ruske Federacije koji sam čini 29,4% ukupnog vojvođanskog uvoza. Uvoz iz zemalja CEFTA regiona čini svega 3,4% ukupnog uvoza vojvođanskog regiona.

U posmatranom periodu 2015.godine, region Vojvodine je imao pozitivan saldo robne razmene sa tržištem zemalja EU u iznosu od 239 mil.USD i sa zemljama CEFTA regiona u iznosu od 538 mil.USD.

U posmatranom periodu 2015. godine, u odnosu na isti period 2014. godine došlo je do bitnih pomeranja u strukturi robne razmene AP Vojvodine sa inostranstvom, posmatrano po najznačajnijim grupacijama zemalja. Naime, evidentno je povećanje učešća izvoza u zemlje EU (za 2,3%) kao i učešće uvoza iz ovih zemalja (sa 47,2% na 51,2%). Istovremeno, došlo je do smanjenja učešća izvoza u zemlje CEFTA regiona (za 1,0%), kao i učešća uvoza iz navedenog regiona (za 0,4%). Takođe, smanjeno je učešće izvoza u region Ostalih zemalja (sa 14,5% na 13,2%), uz istovremeno smanjenje učešća uvoza sa 49,0% na 45,4%. I dalje vrednost deficita iz razmene sa tzv. Ostalim zemljama premašuje vrednost ukupnog

vojvođanskog deficita (zbog uvoza nafte i gasa), a pozitivan saldo iz razmene sa zemljama EU i zemljama CEFTA regiona bitno utiče na ukupan spoljnotrgovinski saldo AP Vojvodine.

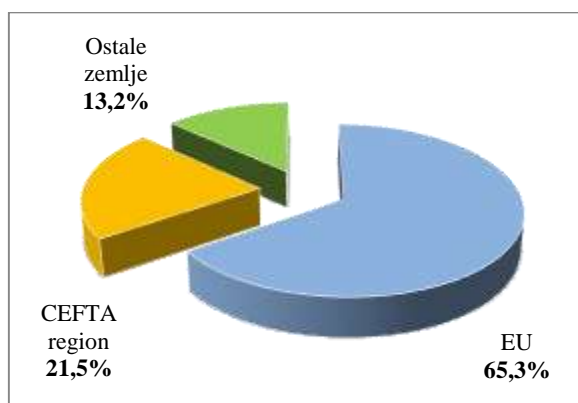
Tabela 9. Pregled učešća robne razmene Vojvodine sa inostranstvom po tržištima

u 000 USD

	EU	% učešća	CEFTA region	% učešća	Ostale zemlje	% učešća
IZVOZ	1.995.987	65,3	655.803	21,5	404.684	13,2
UVOZ	1.756.819	51,2	117.585	3,4	1.557.851	45,4
UKUPNO	3.752.806	57,8	773.388	11,9	1.962.535	30,2
SALDO	239.168		538.218		-1.153.167	306,9
% pokrivenosti uvoza izvozom	113,6		557,7		26,0	

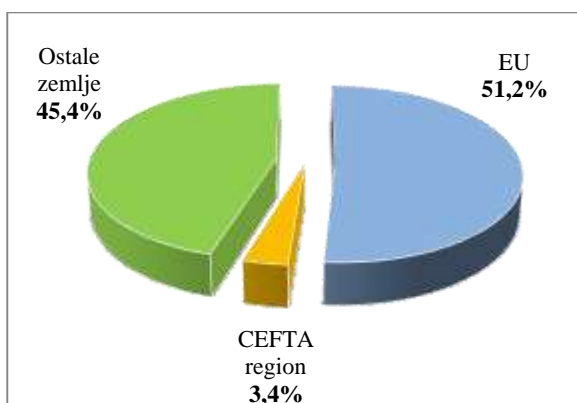
Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Graf.17. Struktura izvoza Vojvodine po tržištima

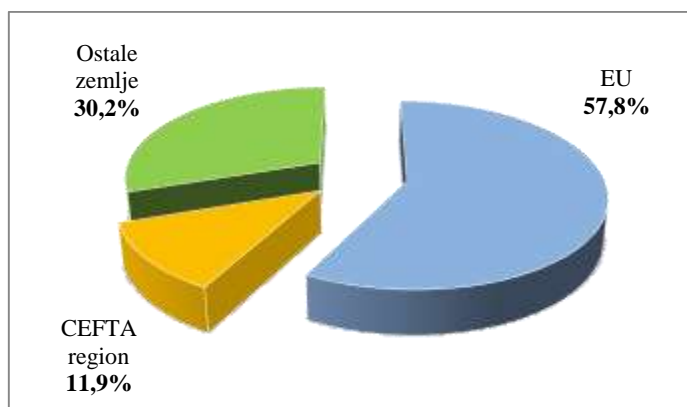
Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Graf.18. Struktura uvoza Vojvodine po tržištima

Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Graf.19. Struktura spoljnotrgovinske razmene Vojvodine po tržištima

Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Robna razmena sa inostranstvom - po najznačajnijim zemljama

U periodu januar – avgust 2015. godine vojvođanski privrednici su ostvarili robnu razmenu sa preko 100 zemalja sveta pri čemu je izvoz realizovan u 121 zemlju, dok je uvezeno robe iz 149 zemalja sveta. Obim ukupne robne razmene od preko 100 mil.USD,

Vojvodina je ostvarila sa 16 zemalja i to sa: Ruskom Federacijom (u iznosu od 1.199,5 mil.USD), Nemačkom (671,2 mil.USD), Italijom (597,2 mil.USD), Rumunijom (u iznosu od 475,7 mil.USD), Bosnom i Hercegovinom (387,1 mil.USD), sa Mađarskom (291,6 mil.USD), sa Hrvatskom (217,0 mil.USD), Austrijom (215,5 mil.USD), Kinom (192,2 mil.USD), Francuskom (191,4 mil.USD), Slovenijom (183,5 mil.USD), Bugarskom (136,8 mil.USD), Turskom (119,3 mil.USD), Republikom Makedonijom (117,5 mil.USD), Crnom Gorom (114,6 mil.USD) i Češkom Republikom (103,7 mil.USD).

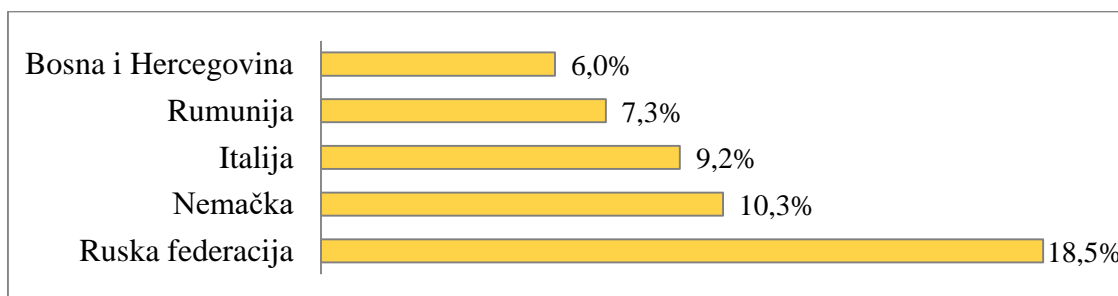
Od prvih dvadeset zemalja, po veličini robne razmene, AP Vojvodina je ostvarila spoljnotrgovinski suficit sa Nemačkom, Rumunijom, Bosnom i Hercegovinom, Hrvatskom, Slovenijom, Bugarskom, Turskom, R. Makedonijom, Crnom Gorom i Kosovom.

Taabela 10. Robna razmena Vojvodine sa inostranstvom (u 000 USD)

	IZVOZ	UVOZ	UKUPNO	% učešća
Ruska federacija	190.535	1.008.978	1.199.513	18,5
Nemačka	346.974	324.218	671.192	10,3
Italija	280.136	317.028	597.164	9,2
Rumunija	380.861	94.818	475.679	7,3
Bosna i Hercegovina	322.846	64.269	387.115	6,0
Mađarska	134.375	157.186	291.561	4,5
Hrvatska	124.083	92.947	217.030	3,3
Austrija	85.127	130.395	215.522	3,3
Kina	4.919	187.303	192.222	3,0
Francuska	87.222	104.143	191.365	2,9
Slovenija	93.753	89.713	183.466	2,8
Bugarska	109.874	26.919	136.793	2,1
Turska	61.493	57.825	119.318	1,8
Republika Makedonija	98.032	19.459	117.491	1,8
Crna Gora	105.998	8.583	114.581	1,8
Češka Republika	44.171	59.482	103.653	1,6
Poljska	46.126	49.895	96.021	1,5
Kosovo	91.646	2.013	93.659	1,4
Holandija	44.612	45.163	89.775	1,4
SAD	32.966	51.090	84.056	1,3

Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Graf.20. Najznačajnije zemlje u ukupnoj razmeni Vojvodine

Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Najznačajniji izvoz je realizovan u: Rumuniju (380,9 mil.USD), Nemačku (347,0 mil.USD), Bosnu i Hercegovinu (322,8 mil.USD), Italiju (280,1 mil.USD), Rusku Federaciju (190,5 mil.USD), Mađarsku (134,4 mil.USD), Hrvatsku (124,1 mil.USD), Bugarsku (109,9 mil.USD) i Crnu Goru (106,0 mil.USD), dok je u ostale zemlje izvoz ostvaren u iznosu manjem od 100 mil.USD.

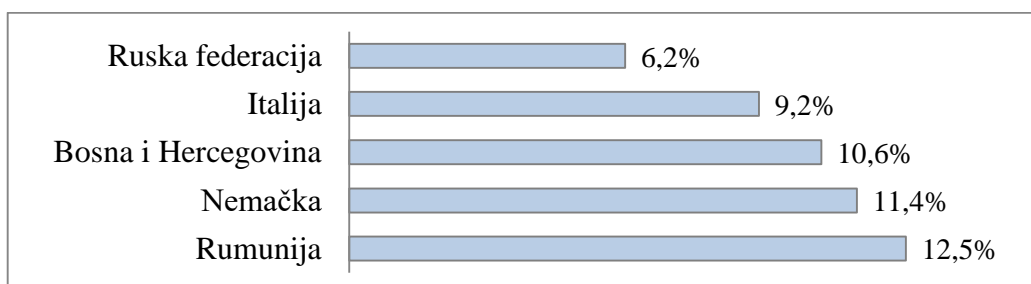
Uvoz iz sedam zemalja ima vrednost iznad 100 mil.USD i to iz: R.Federacije (1.009,0 mil.USD), Nemačke (324,2 mil.USD), Italije (317,0 mil.USD), Kine (187,3 mil.USD), Mađarske (157,2 mil.USD), Austrije (130,4 mil.USD) i Francuske (104,1 mil.USD). Najveća vrednost uvoza, sa učešćem od 29,4% je ostvarena iz Ruske Federacije (zbog uvoza nafte i gasa).

Tabela 11. Vrednost i struktura izvoza i uvoza po zemljama u razmeni sa Vojvodinom u 000 USD

IZVOZ	Vrednost	% učešća	UVOZ	Vrednost	% učešća
Rumunija	380.861	12,5	Ruska federacija	1.008.978	29,4
Nemačka	346.974	11,4	Nemačka	324.218	9,4
Bosna i Hercegovina	322.846	10,6	Italija	317.028	9,2
Italija	280.136	9,2	Kina	187.303	5,5
Ruska federacija	190.535	6,2	Mađarska	157.186	4,6
Mađarska	134.375	4,4	Austrija	130.395	3,8
Hrvatska	124.083	4,1	Francuska	104.143	3,0
Bugarska	109.874	3,6	Rumunija	94.818	2,8
Crna Gora	105.998	3,5	Hrvatska	92.947	2,7
Republika Makedonija	98.032	3,2	Slovenija	89.713	2,6

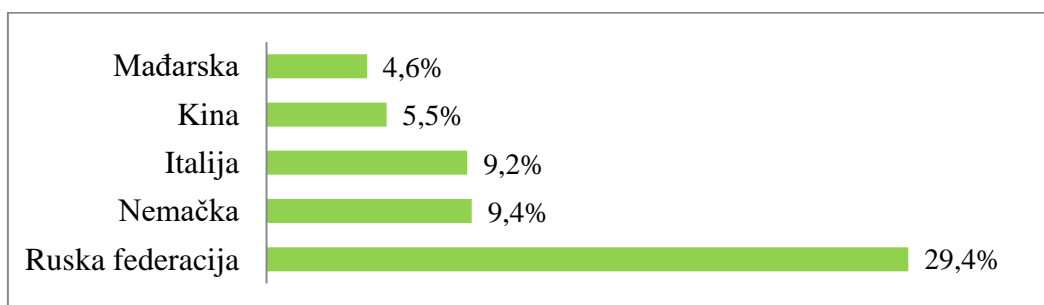
Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Graf. 21. Najznačajnije zemlje u izvozu Vojvodine

Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Graf. 22. Najznačajnije zemlje u uvozu Vojvodine

Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Promet robe u trgovini na malo

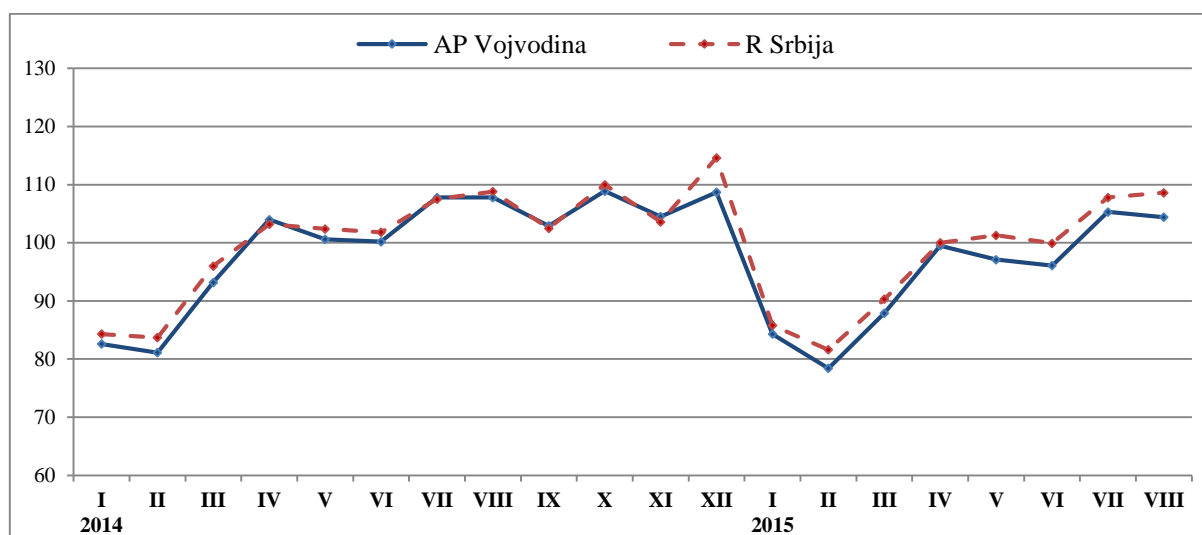
Promet robe u trgovini na malo u Vojvodini, u avgustu 2015. godine u odnosu na avgust prethodne godine, manji je u tekućim cenama za 3,6%, a u stalnim cenama za 4,0%.

Međugodišnji rast prometa robe u trgovini na malo u R Srbiji računato za avgust mesec 2015. godine, u tekućim cenama je 0,7%, a u stalnim cenama on iznosi 1,0%.

Poredeći nivo prometa robe u trgovinama na malo u Vojvodini, u avgustu mesecu 2015. godine, sa prosečnim nivoom prometa u 2014. godini, računato u tekućim cenama, veći je za 4,8%, a računato u stalnim cenama za 4,4%.

Nivo prometa u trgovini na malo, računato za R Srbiju, u avgustu mesecu 2015. godine, u odnosu na prosečan promet u 2014. godini, računato u tekućim cenama, veći je za 8,4%, a računato u stalnim cenama za 8,6%.

Graf. 23. Indeksi prometa robe u trgovini na malo (mesec/Ø2014=100)

Izvor podataka: Saopštenje PM 10 br.261, RZS RS

U odnosu na prethodni mesec, u vojvođanskom regionu, avgustovski promet robe je manji u tekućim cenama za 0,5%, a u stalnim cenama za 0,8%.

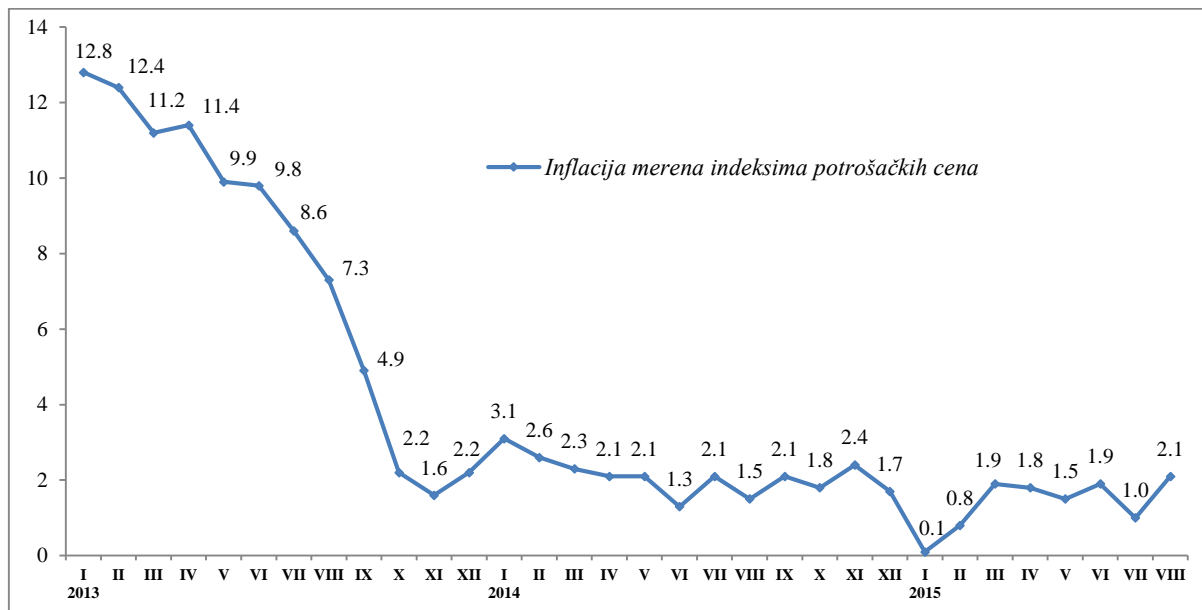
Kretanje cena i inflacije

Potrošačke cene proizvoda i usluga lične potrošnje u avgustu mesecu 2015. godine, u odnosu na prethodni mesec, u proseku su više za 0,9%. U poređenju sa avgustom prethodne godine, potrošačke cene u avgustu 2015. godine su povećane za 2,1%, a u odnosu na decembar 2014. godine povećane su za 2,1%.

Posmatrano po glavnim grupama proizvoda i usluga klasifikovanih prema nameni potrošnje, u avgustu 2015. godine, u odnosu na prethodni mesec, pad cena je zabeležen u grupama Transport (-0,8%), Odeća i obuća (-0,4%), Nameštaj, pokućstvo i tekuće održavanje stana (-0,2%) i Alkoholna pića i duvan (-0,1%).

Rast cena zabeležen je u grupama Stan, voda, električna energija, gas i druga goriva (4,5%), Rekreacija i kultura (1,1%), Hrana i bezalkoholna pića (1,0%) i u grupama Restorani i hoteli i Zdravstvo (za po 0,3%).

Graf. 24. Godišnja stopa inflacije

Izvor podataka: Saopštenje CN 11 br.246, RZS RS

Rast prosečnih potrošačkih cena i usluga u avgustu 2015. godine u odnosu na prosek u prethodnoj godini, po grupama proizvoda i usluga klasifikovanih prema nameni potrošnje, najizraženiji je kod grupe Rekreacija i kultura (10,5%), Stan, voda, električna energija, gas i druga goriva (6,4%), Restorani i hoteli (2,8%), Komunikacije (2,7%), Hrana i bezalkoholna pića (2,6%), Obrazovanje (2,0%) i kod grupe usluga Nameštaj, pokućstvo i tekuće održavanje stana (0,8%).

Pad prosečnih potrošačkih cena i usluga u avgustu 2015.godine u odnosu na prosek u 2014.godini, posmatrano po grupama proizvoda i usluga klasifikovanih prema nameni potrošnje, najizraženiji je kod grupe Odeća i obuća (-3,2%), Zdravstvo (-1,1%) i grupe usluga Transport (-0,9%).

Mesečna inflacija u avgustu (od 0,9%) rezultat je, pre svega, rasta cena električne energije i cena hrane, dok je u suprotnom pravcu delovao pad cena naftnih derivata.

Međugodišnja inflacija je u avgustu povećana na 2,1%, što je i dalje ispod donje granice dozvoljenog odstupanja od cilja.

Izvršni odbor Narodne banke Srbije, razmatrajući aktuelna monetarna i makroekonomska kretanja i projekcije, konstatovao je da su inflatorni pritisci i dalje niski i odlučio da referentnu kamatnu stopu smanji za 0,5 procentnih poena, te ona sada iznosi 5,0%. Odlukom o daljem ublažavanju monetarne politike i postepenim iščezavanjem dezinflatornih efekata pada cena primarnih poljoprivrednih proizvoda, inflacija u narednom periodu (prema centralnoj projekciji NBS) bi se održavala oko donje granice cilja (2,5%), uz mogućnost vraćanja u te granice krajem ove ili početkom sledeće godine.

Zaposlenost i zarade

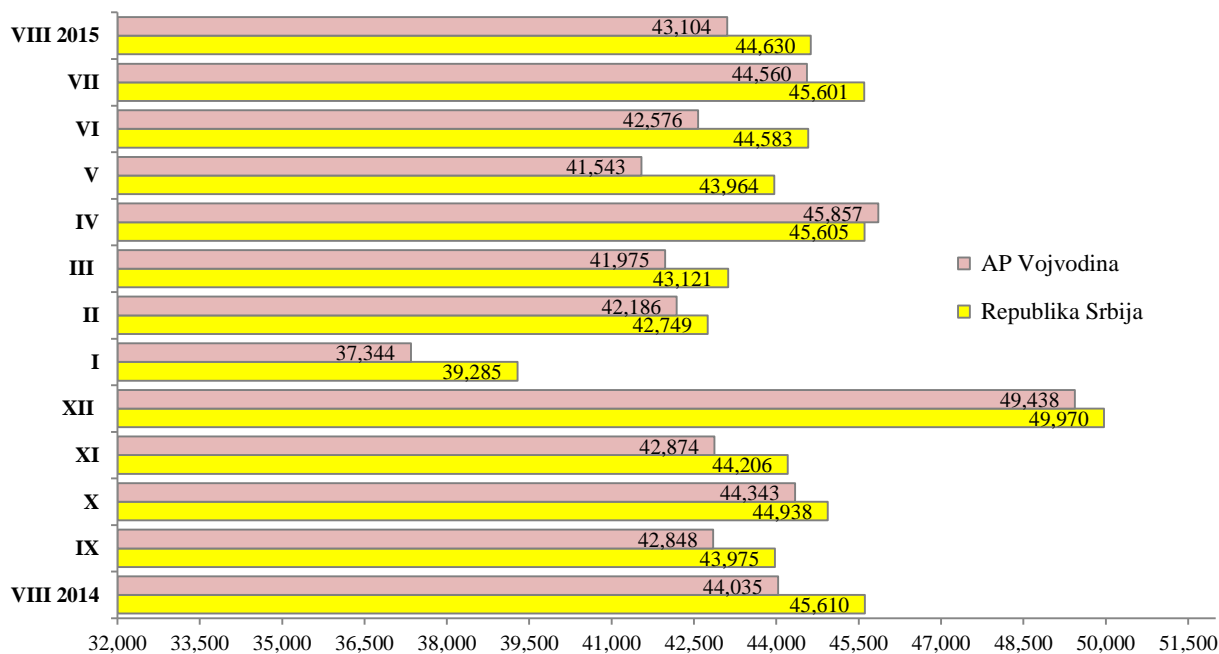
Prema proceni Republičkog zavoda za statistiku, krajem jula 2015. godine, u AP Vojvodini je bilo zaposleno 446.759 lica, od toga 95.165 privatnih preduzetnika i zaposlenih kod njih i 351.594 zaposlenih kod pravnih lica. U odnosu na prethodni mesec, zaposlenost je povećana za 276 lica.

Na kraju avgusta 2015. godine registrovano je 179.856 nezaposlenih lica, od kojih je 50,4% ili 90.695 žena. Od ukupnog broja nezaposlenih lica 54.768 lica prvi put traže zaposlenje od čega žena 31.072 ili 56,7%. Broj nezaposlenih lica na kraju avgusta 2015. godine u odnosu na broj nezaposlenih na kraju istog meseca prethodne godine manji je za 6,8%, a u odnosu na stanje na kraju prethodnog meseca tekuće godine broj nezaposlenih je manji za 0,3%.

Posmatrano ukupno, na nivou Republike Srbije krajem avgusta 2015.godine registrovano je 737.838 nezaposlenih lica, od kojih je 51,5% ili 379.785 žena. Broj nezaposlenih lica na kraju avgusta 2015. godine manji je za 2,6% u odnosu na broj nezaposlenih na kraju avgusta prethodne godine, a u odnosu na stanje na kraju jula meseca tekuće godine, broj nezaposlenih je manji za 0,2%.

Prosečna zarada po zaposlenom u Regionu AP Vojvodine isplaćena u avgustu 2015. godine iznosi 59.476 dinara (43.104 dinara, bez poreza i doprinosa), a to je u odnosu na isti mesec prethodne godine nominalan pad od 2,4%, a realan od 4,7 (R Srbija-nominalan pad od 2,3%, a realan pad od 4,3%).

Graf. 25. Prosečne zarade bez poreza i doprinosa (u RSD)

Izvor podataka: Saopštenje ZP 11 br.255, RZS RS

Prosečna zarada po zaposlenom u Vojvodini, isplaćena u periodu I-VIII 2015. godine iznosi 58.328 dinara (42.405 dinara, bez poreza i doprinosa), što je u odnosu na isti period prethodne godine nominalano povećanje od 0,1%, a realano smanjenje od 1,2% (posmatrano na nivou R Srbije zabeleženo je nominalno smanjenje od 0,8%, a realno od 2,2%).

Pregled fiskalnih i monetarnih kretanja

Platni bilans

Uprkos negativnim efektima poplava tokom 2014. godine, deficit tekućeg računa platnog bilansa (6,0% BDP) je blago smanjen u odnosu na 2013. godinu. Očekivanja su da će se poboljšanje nastaviti i u 2015. godini, pre svega zbog efekata fiskalne konsolidacije i značajnog smanjenja cene nafte.

Od početka godine platnobilansna pozicija zemlje je značajno poboljšana. Deficit tekućeg računa je u prvih sedam meseci 2015. godine iznosio 795,4 mil. evra i za 347,6 mil. evra je niži (-30,4%) u odnosu na isti period 2014, usled poboljšanja na računima usluga, primarnog i sekundarnog dohotka.

U julu 2015. godine deficit tekućeg računa je iznosio 18,7 mil. evra, u poređenju sa deficitom od 106,1 mil. evra u julu 2014. godine. Robni deficit je smanjen za 137,4 mil. evra, dok je suficit u razmeni usluga povećan za 11,6 mil. evra (pre svega kod transportnih usluga, kao i usluga u oblasti telekomunikacija i IT sektora).

Neto priliv stranih direktnih investicija u prvih sedam meseci 2015. godine iznosio je 886,6 mil. evra; istovremeno, neto priliv portfolio investicija iznosio je 97,3 mil. evra.

Javni dug

Javni dug centralne države je na kraju avgusta 2015. godine iznosio 23,8 mlrd evra, odnosno 72,0% BDP. Stanje javnog duga centralnog nivoa vlasti iskazano u evrima na kraju avgusta 2015. godine smanjeno je prvenstveno usled promene kursa američkog dolara u odnosu na evro (američki dolar je u odnosu na evro na kraju avgusta u odnosu na kraj jula deprecirao za 2,1%).

Devizne rezerve

Devizne rezerve NBS su povećane u julu, i bile su dovoljne za pokrivenost oko sedam meseci uvoza robe i usluga. Devizne rezerve NBS su povećane tokom jula 2015. godine za 338 mil. evra i iznosile su 10,6 mlrd evra. Najveći devizni priliv u julu je ostvaren zahvaljujući intervencijama NBS na međubankarskom deviznom tržištu kupovinom 230 mil. evra; nivo deviznih rezervi NBS bio je dovoljan za pokrivenost novčane mase M1 od 290%.

Devizni kurs

Kretanja na deviznom tržištu u avgustu 2015. godine karakteriše blaga deprecijacija deviznog kursa. NBS je tokom avgusta intervenisala na međubankarskom deviznom tržištu neto kupovinom 130 mil. evra. Kretanja na deviznom tržištu tokom avgusta 2015. godine obeležila je blaga nominalna deprecijacija (-0,1%) i realna aprecijacija dinara u odnosu na evro (0,8%). Dinar je od početka godine zabeležio nominalnu i realnu aprecijaciju (0,6% i

2,7%, respektivno); NBS je od početka godine intervenisala na međubankarskom deviznom tržištu neto kupovinom 650 mil. evra.

Monetarna kretanja

Pokrivenost M1 deviznim rezervama Narodne banke Srbije u avgustu je u odnosu na jul smanjena zbog smanjenja deviznih rezervi i povećanja M1, dok je u istom periodu pokrivenost primarnog novca deviznim rezervama povećana zbog manjeg proporcionalnog smanjenja deviznih rezervi u odnosu na smanjenje dinarskog primarnog novca. Međugodišnje stope rasta monetarnih agregata M1, M2, M3 i primarnog novca su u avgustu u odnosu na jul smanjene. Novčana masa M3 s valutnim promenama i novčana masa M3 bez valutnih promena su povećane u avgustu u odnosu na jul. Monetarni agregati u julu beleže usporavanje rasta na međugodišnjem nivou. Tako je najširi monetarni agregat M3 zabeležio nominalni rast od 5,6% i realni rast od 4,6%. Istovremeno dinarski primarni novac beleži visoku stopu rasta, pre svega zahvaljujući kupovini deviza od strane NBS na međubankarskom deviznom tržištu. Najveći uticaj na rast M3 i u ovom periodu dalo je povećanje deviznih depozita, delom i kao rezultat odluke NBS da snizi stopu devizne obavezne rezerve banaka. Istovremeno pozitivan doprinos su dale i ostale komponente monetarnog agregata M3, depoziti po viđenju, gotov novac u opticaju i oročeni dinarski depoziti.

Nastavljena je relaksacija monetarne politike u 2015. godini. Odluka o smanjenju referentne stope doneta je imajući u vidu dezinflatorni uticaj većine domaćih faktora, nisku inflaciju u međunarodnom okruženju i inflaciona očekivanja u granicama cilja. NBS je u maju smanjila koridor kamatnih stopa u odnosu na referentnu kamatnu stopu sa $\pm 2,5$ odsto na $\pm 2,0$ odsto u cilju stabilizovanja kamatnih stopa na međubankarskom tržištu. Kamatne stope na kredite prate referentnu kamatnu stopu. Stope devizne OR će od septembra, tokom šest uzastopnih obračunskih perioda biti smanjivane za po 1 p.p., tako da će u februaru 2016. iznositi 20% / 13%, za obaveze ročnosti do / preko dve godine. Ove mere bi trebalo da kroz smanjenje kamatnih stopa i rast kreditnog potencijala banaka povoljno utiču na kreditnu aktivnost. Od oktobra 2014. OR u devizama smanjena je za 390,9 mil. EUR na 1.920,8 mil. EUR, dok je OR u dinarima povećana za 12,6 mlrd dinara na 162,4 mlrd dinara.

U avgustu su i nominalni i realni efektivni kurs dinara povećani u odnosu na prethodni mesec. Stabilnost kursa dinara prema evru rezultat je poboljšane makroekonomske i fiskalne perspektive zemlje. Dodatno, rast valutno indeksirane aktive bankarskog sektora je delovao u smeru blagih aprecijacijskih pritisaka. NBS je u 2015. na MDT-u intervenisala prodajom 130 mil. evra i kupovinom 780 mil. evra u cilju sprečavanja prekomerne kratkoročne volatilnosti kursa.

Kreditna aktivnost

Kreditna aktivnost je oporavljena usled odobravanja subvencionisanih kredita. Značajan je pad kamatnih stopa od početka 2013. godine. Relaksacija monetarne politike NBS od maja 2013. godine doprinela je padu kamatnih stopa na dinarske kredite privredi i stanovništvu koje su do jula 2015. smanjene za 7,1 p.p. i 5,4 p.p, respektivno. Kamatne stope na dinarske kredite privredi su se od juna 2015. spustile ispod nivoa kada su banke odobravale subvencionisane kredite. Relaksacija od strane ECB-a, kao i pad kamatnih stopa na štednju, doprineo je padu kamantih stopa na evro-indeksirane kredite.

Usporen je rast kreditne aktivnosti. U decembru 2014. je mg. rast kredita dostigao zonu pozitivnog rasta što je rezultat privremenog oporavka kredita privredi usled pozitivnog impulsa od strane subvencionisanih kredita i rasta kredita stanovništvu. Zahvaljujući pozitivnoj stopi rasta kredita stanovništvu, realna stopa rasta domaćih kredita još uvek nije ispod nule. Oporavak kreditne aktivnosti očekujemo u 2016. godini kao rezultat preduzetih mera monetarne politike.

NBS je početkom godine dodatno snizila stopu devizne obavezne rezerve kako bi ublažila negativne efekte prestanka subvencionisanja kreditne aktivnosti privredi. Kreditnu aktivnost banaka u julu 2015. godine na međugodišnjem nivou karakteriše usporavanje rasta (3,9%). U ovom periodu povećani su pozajmljeni izvori sredstava, pre svega depoziti stanovništva, a smanjeni spoljni izvori finansiranja.

Posmatrano prema valutnoj strukturi smanjeno je učešće deviznih izvora finansiranja. U julu je zabeležen rast kredita privredi od 2,2% i kredita stanovništvu od 6,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupnom rastu kreditne aktivnosti u ovom periodu više je doprineo rast kredita stanovništvu od rasta kredita privredi. Posmatrano po nameni, na kreditnu aktivnost stanovništvu najviše je uticao rast stambenih kredita, dok je rast kreditne aktivnosti privredi bio opredeljen rastom kredita za obrtna sredstva.

Fiskalna kretanja

Konsolidovani deficit u periodu januar-avgust 2015. godine iznosi 44,4 mlrd RSD, u istom periodu prošle godine iznosio je 135,3 mlrd RSD, dok je deficit u avgustu iznosio 5,0 mlrd dinara. Sa prihodne strane ostvaren je bolji rezultat od planiranog i to, u najvećoj meri, kao posledica jednokratnih neporeskih prihoda, kao što su uplate dividendi i dobiti javnih preduzeća, u iznosu od oko 31 mlrd dinara. Bolja od očekivane je i naplata poreskih prihoda, pre svega PDV, akciza na duvanske proizvode i derivate nafte i doprinosa. Sa rashodne strane najveći uticaj je imalo slabo izvršenje kapitalnih izdataka, kao i otpremnina za radnike preduzeća u restrukturiranju. U strukturi konsolidovanih prihoda indirektni porezi čine 40%, dok na strani rashoda najveće učešće imaju rashodi za plate i penzije sa 52,1%.

Poreski prihodi u avgustu iznosili su 63,8 mlrd dinara. U odnosu na jul, znatno su niži prihodi po osnovu akciza i PDV. Visok priliv od akciza na duvanske prerađevine, u prethodna dva meseca, bio je uzrokovan utvrđivanjem novih iznosa akciza na duvanske proizvode u julu, u skladu sa zakonom. Po osnovu PDV, ostvaren je niži prihod jer se u julu uplaćuju i tromesečne obaveze po ovom osnovu, a u avgustu obaveze samo za prethodni mesec. Neporeski prihodi ostvareni su u iznosu od 11,6 mlrd dinara, od čega se 4,1 mlrd dinara odnosi na uplate dobiti Pošte (1,8 mlrd dinara) i dividendi NIS (2,3 mlrd dinara). Donacije su iznosile 0,4 mlrd dinara.

Rashodi su ostali na nivou prethodnog meseca, s tim što su izdaci za otplatu kamata bili znatno viši, a rashodi za socijalnu zaštitu i otplatu garantovanog duga niži. Transferi organizacijama obaveznog socijalnog osiguranja (Fond PIO, RFZO, NSZ i fond SOVO) iznosili su 20,4 mlrd dinara, a najveći deo predstavlja transfer za penzije u iznosu od 17,3 mlrd dinara. Utrošeno je 18,6 mlrd dinara na isplatu plata zaposlenima.

Posmatrano po delovima opšte države, u AP Vojvodini registrovan je suficit u iznosu od 0,9 mlrd dinara, dok na nivou lokalnih samouprava suficit iznosi 9,5 mlrd dinara. Po

pitanju fondova socijalnog osiguranja, Nacionalna služba za zapošljavanje i RFZO su u suficitu, dok su PIO fond i fond SOVO u deficitu 3,4 i 0,8 mlrd dinara, respektivno. S obzirom na značajne depozite iz prethodnih godina kojima raspolažu, deficit ova dva fonda je očekivan. Putevi Srbije i Koridori Srbije (državna preduzeća nadležna za održavanje i izgradnju puteva) se u najvećoj meri finansiraju iz kredita, te je njihov ukupan deficit na kraju avgusta iznosio 10 mlrd dinara.